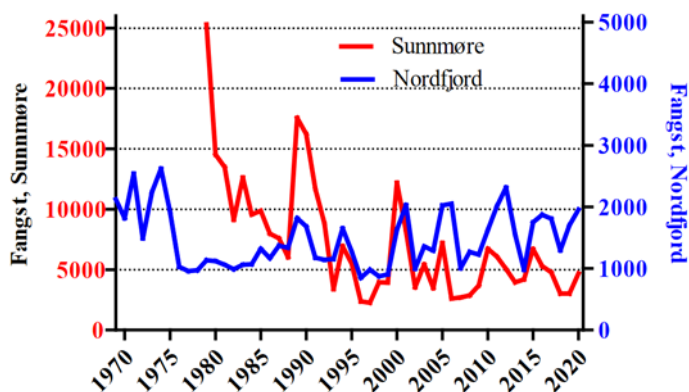

Verken lus eller oter forklarer utviklingen

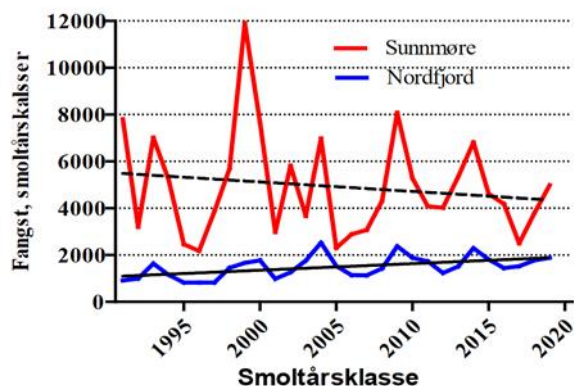
Rapporten har tittelen *Bestandsutvikling for oter, laks og sjøørret ut fra historiske data på Sunnmøre*¹, og beskriver et prosjekt som hadde til hensikt å finne ut om den antatte tilbakegangen for laks kunne settes i sammenheng med framgang for oter i området. Det viste seg at laksen ikke hadde gått tilbake, til tross for at ting tyder på at oterbestanden økte. NINA utelukker ikke at oterpredasjon har påvirket bestandsutviklingen i noen elver, og de mener også at storflommer kan ha hatt negativ påvirkning på gyte- og oppvekstforhold i noen elver. Lite tallrike laksebestander var spredt ut over hele distriktet, med en tendens til at utviklingen var mer negativ i ytre kyststrøk. Altså motsatt av forventningen i smitte modellen.

Rapporten viser figuren nedenfor, med en kommentar om at de årlige fangstene etter 1993 varierte på samme måte i de to distriktene med samtidige topper og bunner. Fangsten i elvene i Nordfjord har hatt en stigende tendens de siste 20 årene, i motsetning til elvene på Sunnmøre.

Figur 2. Samlet, årlig fangst av laks i elvene på Sunnmøre i perioden 1979 til 2020 (rød linje, venstre y-akse) og i elvene i Nordfjord i perioden 1969 til 2020 (blå linje, høyre y-akse).

NINA sammenlignet smoltårsklassenes utvikling på Sunnmøre og i Nordfjord (figuren nedenfor), og fant samme mønster mht hvilke årsklasser som ble tallrike og fåtallige. Dette ble tolket som at mønsteret skyldes forhold på beiteområdene i havet. Verken lus eller oter kunne forklare dette.

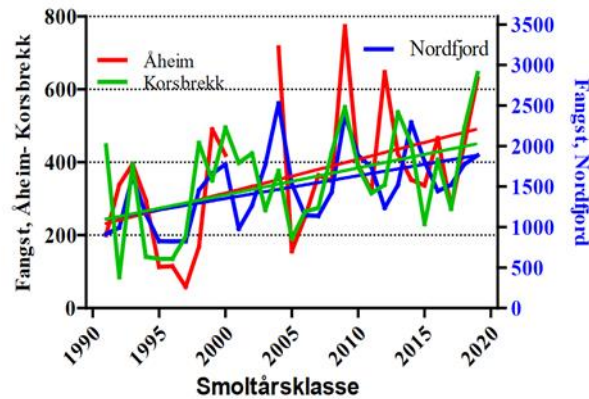

Figur 5. Samlet fangst av laks (antall) i elver på Sunnmøre og i elver i Nordfjord fra hver av smoltårsklassene fra perioden 1991–2019. For 2019-smoltårsklassen er fangst av 2-sjøvinter laks i 2021 og 3-sjøvinter laks i 2022 anslått på bakgrunn av foregående års fangstfordeling av sjøaldergrupper.

¹ van Dijk, J., Sægrov, H., Fjellstad Israelsen, M., & Rosvold, J. 2021. Bestandsutvikling for oter, laks og sjøørret ut fra historiske data på Sunnmøre. NINA Rapport 1982. Norsk institutt for naturforskning. <https://brage.nina.no/nina-xmlui/bitstream/handle/11250/2736919/ninarapport1982.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Vandringstid i fjordene betyr ingenting

Som eksempel brukes den kystnære Åheimselva på nordsiden av Stad og Korsbrekkelva, som ligger lengst inne i Sunnlyvsfjorden ved Hellesylt. Figuren nedenfor sammenligner fangsten av smoltårsklassene i disse to elvene med samlet fangst i Nordfjord.

Figur 6. Fangst av smoltårsklasser (antall) fra Åheimselva og Korsbrekkelva på Sunnmøre, og samlet i Nordfjord i perioden 1991-2019. Det mangler tall for fangst fra Åheimselva for smoltårsklassene fra 2001, 2002 og 2003. Merk forskjell på y-aksene.

Den udokumenterte, men tilsynelatende logiske modellforutsetningen om at oppholdstid i «lusesuppa» er viktig for lusepåslag og dødelighet, har merkelig nok fått lov til å leve upåvirket av faktiske observasjoner i lang tid. Nå kom det endelig en faktisk observasjon i regi av selveste lusekommissariatet som motbeviser dette.

Resultatene av en intervjuundersøkelse av 12 lokalkjente personer er gjengitt i et appendiks til rapporten. Halvparten pekte kontrafaktisk på lus som det viktigste problemet for laksen, mens resten la vekt på overbeskatning, inngrep i elvene og oter. Indoktrineringen av folket har altså bare vært delvis vellykket.

Konklusjon

Dette er den første rapporten publisert av lusekommissariatet selv som bryter med dogmet om lus som hovedproblemet for villaksen. La oss håpe at det er et varsel om en ny vilje til å la faktiske observasjoner få forrang foran hypotetiske modeller.

Harald Sægrov fra Rådgivende Biologer AS har hatt ansvaret for fiskedelen i NINA-rapporten. Han sitter også i Ekspertutvalget for Trafikklyssystemet. Han står i fare for å forskreve seg.